

UDENRIGSMINISTERIET

EUROPAUDVALGET (2. samling)

Alm. del - bilag 1040 (offentligt)

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Errangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EU-sekt.

14. august 2002

Under henvisning til Europaudvalgets skrivelse af 9. juli 2002 (Alm. del – bilag 948) vedlægges Udenrigsministeriets besvarelse af spørgsmål 39.

P. B. Olsen

Folketingets Europaudvalg har i skrivelse af 9. juli 2002 (Alm. del – bilag 948) udbedt sig besvarelse af følgende spørgsmål:

Spørgsmål:

Citb.

Regeringen bedes oplyse hvad der er henholdsvis den lovpligtige og faktiske pensionsalder i de 15 EU-lande. Kan regeringen på tilsvarende vis give de samme oplysninger for ansøgerlandene?
Cits.

Svar:

Citb

Regeringen kan oplyse følgende om den lovpligtige og faktiske pensionsalder i de 15 EU-lande og de 12 ansøgerlande. Oplysningerne er tillige sammenfattet i vedlagte oversigtsskema.

Belgien

Pensionsalderen på det private belgiske arbejdsmarked for den arbejdsmarkedsbetingede pension var pr. 1. januar 2002 for mænd 65 år og for kvinder 62 år. Pension kan for både mænd og kvinder ydes ved det fyldte 60 år efter særlige regler, herunder 30 års fuld arbejdsindsats. Pension optjenes for mænd efter 45 år og for kvinder 42 år på arbejdsmarkedet.

For statsansatte/funktionærer er pensionsalderen 65 år. Pension kan for både mænd og kvinder ydes ved det fyldte 60 år efter tjeneste i minimum 5 år.

Der findes ingen statistikker for den faktiske pensionsalder, men det belgiske Finansministerium oplyser, at tendensen generelt er, at folk lader sig pensionere tidligere, specielt såfremt fuld pension kan opnås ved 60 års alderen.

Bulgarien

I Bulgarien bestemmes pensionstidspunktet af en kombination af antallet af år på arbejdsmarkedet og alder. Den lovpligtige pensionsalder er for kvinder 57-60 år og for mænd 60-63 år. Det bulgarske statistiske institut har oplyst, at der ikke foreligger statistiske oplysninger om den faktiske pensionsalder.

Cypern

- Den generelle pensionsalder i Cypern er 65 år
- Såfremt man har betalt minimum 70% af sit bidrag til sociale ydelser kan man lade sig pensionere som 63-årig
- Pensionsalderen for minearbejdere er 63 år men kan reduceres, afhængigt af antal aktive arbejdsår
- Pensionsalderen for offentligt ansatte er 60 år

- Ansatte på det private arbejdsmarked har mulighed for at lade sig pensionere, før de fylder 65, såfremt firmaet har etableret en pensionsfond, der i så fald vil dække perioden frem til det fyldte 65. år, hvor den offentlige pension træder i kraft.

Danmark

Folkepensionsalderen i Danmark er i dag 67 år. Dog er den 65 år for personer, der fylder 60 år 1. juli 1999 eller senere. Alle der er berettiget til dansk social pension kan efter ansøgning få folkepension, når de opfylder disse alderskriterier.

I Danmark gælder visse særregler for tjenestemænd og tjenestemand lignende ansatte, hvor man senest skal pensioneres når man fylder 70. Denne grænse er dog lavere for særlige professioner som eksempelvis politi og militær.

Med hensyn til den faktiske pensionsalder kan det oplyses at ifølge Danmarks statistik er den gennemsnitlige alder, hvor personer over 50 år har forladt arbejdsstyrken, 64 år for mænd og 61,5 år for kvinder. Det skal dog bemærkes, at personer der er udvandret eller dør også indgår i statistikken.

Estland

Den lovpligtige pensionsalder i Estland er for mænd 63 år og for kvinder 58,5 år (vil gradvist blive hævet til 63 år).

Estiske mænd og kvinder har ret til en alderspension, når de fylder henholdsvis 63 og 58,5 år. Det er imidlertid almindeligt fortsat at være fuldtidsbeskæftiget efter den lovpligtige pensionsalder. Indtil pensionering er der mulighed for samtidig at oppebære løn og alderspension. Der er kun i få tilfælde - typisk i særlige stillinger i den offentlige sektor - fastsat en lovpligtig aldersgrænse.

Det estiske socialministerium og den estiske styrelse for socialforsikringer oplyser, at der ikke forefindes pålidelige statistiske data om den faktiske pensionsalder i Estland. Det skyldes blandt andet, at en betydelig andel af befolkningen fortsat er beskæftiget efter den officielle pensionsalder - ofte i deltidsjobs, under særlige kontraktforhold og evt. i den uformelle sektor. De estiske myndigheder monitorerer ikke denne del af arbejdsmarkedet.

Det estiske socialministerium skønner dog, at den gennemsnitlige reelle pensionsalder i Estland for mænd og kvinder ligger på mellem 65 og 68 år.

Finland

Den lovpligtige pensionsalder er 65 år. Den faktiske (gennemsnitlige) pensionsalder er 59,2 år.

Den gennemsnitlige pensionsalder på 59,2 år er tilnærmelsesvis den samme i den offentlige og den private sektor. Langt den overvejende del af de finske virksomheder (ca. 98%) benytter den lovpligtige pensionsalder i deres ansættelsesforhold.

Der er blandt arbejdsmarkedets parter og i Riksdagen principiel enighed om at gennemføre en reform (bl.a. med indbyggede økonomiske incitamenter) for både offentligt og privat ansatte, således at pensionsalderen forhøjes (udskydes). Et lovforslag herom forventes fremlagt inden udgangen af indeværende år.

Frankrig

Der eksisterer ikke en lovpligtigt eller påtvungen pensionsalder, men erfaringen er at 70 år bliver betragtet som en "praktisk" grænse indenfor staten.

Det er muligt i Frankrig at lade sig pensionere både i den private, som i den offentlige sektor, fra man fylder 60. år, og i nogle tilfælde kan man endog få udbetalt pensionsbeløb, hvis man som 55-årig trækker sig ud af arbejdsmarkedet. Hvis man som 60-årig skal kunne opnå fuld pension kræver det, at man har indbetalt bidrag i 40 år. Det vil omvendt sige, at det ofte er de 40 års indbetalinger som afgør, hvornår man faktisk trækker sig tilbage. Hvis man allerede vælger at gå på pension som 60-årig, mister man dog en procentdel af den økonomiske støtte fra det offentlige til dækning af sundhedsudgifter og lignende, hvilket gør denne tidlige pensionering uattraktiv

Det kan konstateres, at den gennemsnitlige pensionsalder for statsfunktionærer i 2000 var 57,8. Samlet for både den privat og den offentlige sektor er den gennemsnitlige pensionering i Frankrig 61,8 år.

Grækenland

Den lovpligtige pensionsalder er 65 år, men pension udbetales kun såfremt den pågældende har været optaget i den offentlige socialforsikring i 15 år. Denne pensionsalder, der er ens for mænd og kvinder, gælder for personer der har været forsikret efter 1. januar 1993. For personer forsikret forud for denne dato gælder en pensionsalder på 65 år for mænd og 60 år for kvinder.

I praksis opereres der imidlertid med flere pensionsaldre som f.eks.

Personer forsikret inden 31. december 1992

- 62 år for mænd og 57 år for kvinder, såfremt de har haft arbejde i sammenlagt 10.000 arbejdsdage.
- 58 år for mænd der har haft arbejde i sammenlagt 10.500 arbejdsdage.

- 55 år for kvinder, såfremt de har et mindreårigt barn og har arbejdet i 5.500 dage.
- 60 år for mænd og 55 for kvinder der har haft særlig hårdt arbejde i 3600 dage ud af en sammenlagt arbejdsperiode på 4.500 dage.
- 58 år for mænd og 53 år for kvinder, der har været bygningsarbejdere og arbejdet i sammenlagt 4.500 dage heraf 3.600 dage som bygningsarbejder.

For personer forsikret efter 1. januar 1993 opnås fuld pension såfremt en af følgende betingelser er til stede:

- 60 år mænd/kvinder med hårdt eller sundhedsskadeligt arbejde i 4.5000 arbejdsdage, eller såfremt de har været forsikret i 15 år.
- 55 år for kvinder med mindreårigt eller handicappet barn, såfremt de har været beskæftiget i sammenlagt 6.000 arbejdsdage eller har været forsikret i 20 år.
- Ned til 50 år for kvinder med mindst 3 børn, såfremt de har været beskæftiget i 6.000 arbejdsdage eller har været forsikret i 20 år.

Herudover gælder særlige regler for offentligt ansatte og ansatte i banksektoren, hvor pensionsalderen for mænd er på 55 år og for kvinder på 50 år.

Selvstændigt erhvervsdrivende kan pensioners ved 60 år (for mænd og kvinder).

Holland

Den lovpligtige pensionsalder i Holland er 65 år. Den faktiske pensionsalder er generelt lavere, idet der i hen ved 80% af de indgået overenskomster på arbejdsmarkedet er optaget bestemmelser om fleksibel pensionsalder.

Irland

Irske borgere er berettigede til "Retirement Pension", når de fylder 65 år og har trukket sig tilbage fra en beskæftigelse, der gav adgang til forsikring m.m. De er berettiget "Old Age (Contributory såvel som Non-Contributory) Pension", når de fylder 66 år.

Det irske socialministerium har ikke oplysning om faktisk tilbagetrækningsalder, men er rimeligt sikker med, at denne ligger på 65-66 år.

Italien

Den officielle pensionsalder for mænd er på 65 år og for kvinder på 60 år. For begge grupper gælder, at man skal have betalt arbejdsmarkedsbidrag i mindst 20 år.

Hertil kommer muligheden for en tidligere pensionering fra det fyldte 57. år, såfremt en arbejdstager har betalt arbejdsmarkedsbidrag i 35 år. I særlige tilfælde (ved betaling af arbejdsmarkedsbidrag i 37 år) kan denne pensionsform dog udbetales efter det fyldte 55. år.

Letland

På grundlag af kontakt med det lettiske Velfærdsministerium kan oplyses, at den lovpligtige pensionsalder i Letland for mænd og kvinder p.t. er henholdsvis 61½ og 59 år.

En pensionsreform er i øjeblikket under gennemførelse. I henhold hertil er pensionsalderen siden 1.1. 2001 blevet gradvis forhøjet fra henholdsvis 60½ år for mænd og 57 ½ år for kvinder. Sigtet er at pensionsalderen for begge køn fastsættes til 62 år, hvilket forudses at nås for mænd pr. 1.1. 2003 og for kvinder pr. 1.7. 2008.

Den faktiske pensionsalder angives for 2001 at være registreret til 60,56 år for mænd og 56,7 år for kvinder. De tilsvarende tal for 1995 var 59,35 år og 55,17 år.

Litauen

Det litauiske socialministerium oplyser, at den lovlige pensionsalder d.å. er 58 år for kvinder og 62 år for mænd. Den lovlige pensionsalder vil gradvist blive øget frem til 2006, hvor den vil være 60 år for kvinder og 62,5 for mænd

Data vedrørende den aktuelle pensionsalder eksisterer ifølge det statistiske departement og socialministerium ikke.

Luxembourg

Den normale pensionsalder i Luxembourg er 65 år. For at få udbetalt pension skal man dog have bidraget mindst 120 mdr. til en lovpligtig obligatorisk pensionsordning.

Førtidspension kan opnås ved 57 år, hvis man har bidraget til den obligatoriske pensionsordning i 480 mdr., eller med 60 år, hvis man har bidraget til pensionsordningen i 480 mdr., hvoraf de 120 skal være bidrag til den obligatoriske pensionsordning.

Der er mulighed for udsat pensionsalder ved det 65. år og det 68. år. Pensionsudbetalingen reguleres ved en koefficient der går fra 1,000 (65 år) til 1,279 (68 år).

Malta

Maltas officielle pensionsalder for arbejdstagere i den offentlige sektor er 61 år. I den private sektor vælger mange arbejdstagere imidlertid at fortsætte længere tid. Der forekommer ingen statistiske oplysninger om den faktiske pensionsalder.

Polen

Den lovpligtige pensionsalder i Polen er 65 år for mænd og 60 for kvinder. Dette er dog kun en generel retningslinie, da der i lovgivningen differentieres mellem erhverv og fødselsdatoer.

Den faktiske pensionsalder i 2001 var gennemsnitligt i Polen 57,1 år. Dette gennemsnit er oplyst af det polske socialforsikringsbureau ZUS.

Portugal

Den lovpligtige pensionsalder i Portugal er 65 år

Det er muligt at gå på førtidspension som 55-årig, hvis man har arbejdet mindst 30 år. Ligeledes kan man fortsætte arbejdet til man fylder 70 år under forudsætning af, at man inden det fyldte 65. år har arbejdet i mindst 40 år

Rumænien

Den lovpligtige pensionsalder er p.t. 57 år for kvinder og 62 år for mænd. Ved lov nr. 19/2000 er det imidlertid besluttet fra 1. april 2001 gradvist at øge den lovpligtige pensionsalder over en periode på 13 år fra 57 år til 60 år for kvinder og fra 62 år til 65 år for mænd.

Det er dog almindeligt for højere uddannede at fortsætte på arbejdsmarkedet også efter den officielle pensionsalder.

Slovakiet

Loven fra juli 2002 siger at pensionsalderen er 60 år for både mænd og kvinder. Dette skal dog implementeres i en periode over 25 år fra det tidligere 55 år. Den faktiske pensionsalder er 60 år for mænd og 55 år for kvinder (53 år, hvis kvinden har 5 eller flere børn og 57 år, hvis kvinden ingen børn har)

Slovenien

Den nuværende lovpligtige pensionsalder i Slovenien er

- for kvinder:

Pensionsalder	Forudgående forsikringsperiode
54 år	35 år 3 måneder
59 år	20 år
61 år	15 år

- for mænd:

Pensionsalder	Forudgående forsikringsperiode
---------------	--------------------------------

58 år	40 år
63 år	20 år
65 år	15 år

Den nugældende (2001) faktiske pensionsalder er

	Faktisk pensionsalder	Forudgående forsikringsperiode
Mænd	59 år 3 måneder	36 år 7 måneder
Kvinder	55 år 5 måneder	31 år 2 måneder
Gennemsnit	57 år 2 måneder	33 år 7 måneder

Den nugældende pensionslovgivning trådte i kraft pr. 1. januar 2000 (indtil da havde Slovenien haft Europas laveste pensionsalder, 56 år og 6 måneder), og den opererer med indfasningsperioder på 23 år. Derefter vil pensionsalderen blive 61 år for kvinder og 63 år for mænd.

Spanien

Den lovpligtige pensionsalder i Spanien er fastsat til 65 år. Dog er der en række omstændigheder, der kan fremskynde eller udskyde denne alder. Der er visse særlige erhverv, der har en fastsat lavere pensionsalder. Arbejdstagere, der har indbetalt til socialsikringsystemet fra tiden før 1967, har mulighed for at gå på pension fra de fylder 60 år, men der beregnes en reduktion af pensionen.

Vedtagelsen af en ny lov, hvis formål er at gøre pensionsalderen mere fleksibel, har åbnet op for mulighed at på fleksibel vis at forlænge det aktive arbejdsliv efter det fyldte 65. år

Storbritannien

Den lovpligtige pensionsalder i Storbritannien er 65 år for mænd og 60 år for kvinder. Det er under overvejelse at hæve den lovpligtige pensionsalder for kvinder fra de nuværende 60 til 65 år for så vidt angår folkepensionen (den såkaldte "state pension"). Det er sandsynligt, at dette vil ske gradvist i løbet af perioden 2010-2020. Der oplyses at være bred politisk opbakning til denne ligestilling af mænds og kvinders pensionsalder.

For så vidt angår private pensionsordninger er det i princippet op til de enkelte pensionsselskaber at fastsætte aldersgrænsen. I praksis betyder reglerne for skattebegunstigelse af private pensioner, at disse tilsiger pension omkring de 60 år. For at få delvis skattebegunstigelse af en privat pensionsordning kræves typisk, at man er fyldt 50 år.

Visse faggrupper har særlige bestemmelser vedr. pensionsalder. Det gælder eksempelvis ansatte i det britiske forsvar samt udenrigstjenesten. For sidstnævntes vedkommende gælder, at både kvinder og mænd pensioneres, når de fylder 60.

Den faktiske pensionsalder oplyses at være langt vanskeligere at opgøre. I britisk arbejdsmarkedsstatistik opgøres pensionister som "inactive" i forhold til arbejdsmarkedet. Herved forstås personer, der er i arbejdsduelig alder, men hverken er i arbejde eller til rådighed for arbejdsmarkedet. Antallet af personer i denne kategori i alderen 50-60 er 7 pct.

Sverige

Den 1. januar 1999 trådte det gældende svenske system for alderspension i kraft. Det nye pensionssystem erstatter den tidligere folkepension og ATP for personer født efter 1953 (og delvist i årene 1938-53). Pensionen består af tre komponenter: indkomstpension, som er afhængig af livsindkomsten, præmiepension, som er en opsparing på vegne af pensionisten, og garantipension, som er et grundbeløb.

Pensionsalderen, i.e. den alder, fra hvilken, der kan oppebæres fuld pension, er 65 år. Efter visse regler kan man få indkomst- og præmiepension fra det 61. år.

Det er almindeligt i Sverige, at man går på pension i 65-årsalderen. Der er således sammenfald imellem den lovpligtige og den faktiske pensionsalder.

Tjekkiet

Pensionsalderen i Tjekkiet er forskellig for kvinder og for mænd, for kvinder er den oven i købet afhængig af antallet af de opdragede børn, idet loven bestemmer, hvad der skal forstås under begrebet "opdragede børn".

Ifølge den gældende lov er pensionsalderen for kvinder
53 år, hvis de i det mindste har opdraget 5 børn
54 år, hvis de har opdraget 3 eller 4 børn
55 år, hvis de har opdraget 2 børn
56 år, hvis de har opdraget et barn
57 år, hvis de ikke har opdraget nogen børn,
og hvis de opnåede denne alder inden 31. 12. 1995.

For kvinder, der har opnået eller vil opnå deres pensionsalder efter 1995 (dog inden 31. 12. 2006), forlænges den lovpligtige pensionsalder med fire måneder for hvert påbegyndt kalenderår, der ligger mellem 1. 1. 1996 og den måned, kvinden har opnået eller opnår den lovpligtige pensionsalder. F.eks. forlænges pensionsalderen for kvinder, der opnår deres lovpligtige pensionsalder i 2004, med tre år.

Den lovpligtige pensionsalder for mænd er 60 år, hvis man opnår denne alder inden 31. 12. 1995. Efter denne dag og frem til den 31. 12. 2006 forlænges den lovpligtige pensionsalder for mænd efter samme princip som for kvinder, dog kun med to måneder for hvert kalenderår.

Det betyder, at efter 2006 er den oprindelige lovpligtige pensionsalder forlænget med 4 år for kvinder og med 2 år for mænd. Fra den 1. 1. 2007 er pensionsalderen for kvinder altså

57 år, hvis de i det mindste har opdraget 5 børn
58 år, hvis de har opdraget 3 eller 4 børn
59 år, hvis de har opdraget 2 børn
60 år, hvis de har opdraget et barn
61 år, hvis de ikke har opdraget nogen børn

For mænd vil pensionsalderen være 62 år.

Loven fastsætter ligeledes, under hvilke omstændigheder man kan pensioneres før tid.

Tyskland

1. Den generelle, lovpligtige pensionsalder i Tyskland er 65 år for både mænd og kvinder.

Det er dog muligt for visse persongrupper at gå på pension tidligere, såfremt de opfylder nedenstående kriterier.

- Handicappede personer (minimum 50% erhvervsnedsættelse, kræver medlemskab/bidrag til en pensionsordning i minimum 35 år.)
- Kvinder, der er født før 1952, og der efter det fyldte 40. år har været medlem/bidragyder til en pensionsordning i minimum 10 år.
- Arbejdsløse kan efter at være fyldt 58½ år lade sig førtidspensionere, såfremt de har været uden arbejde i mere end 1 år.
- Personer, der er fyldt 55 år, og som i minimum 2 år har været på nedsat arbejdstid.
- Statsansatte indenfor visse faggrupper (politi, forsvar, fængselsvæsen m.fl.).

2. Hvad den faktiske pensionsalder angår, er denne vanskelig at opgøre.

Forbundsindenrigsministeriet henviser her til diverse statistiskmodeller på "Verband Deutscher Rentenversicherungsträger" hjemmeside: www.vdr.de

Ungarn

Den lovpligtige pensionsalder i Ungarn er 62 år for både mænd og kvinder. Derudover er der en række muligheder for at gå tidligere på pension mod nedsat ydelse.

Østrig

Ministerium für Soziale Angelegenheiten und Generationen i Wien har oplyst, at den lovpligtige pensionsalder i Østrig er 60 år for kvinder og 65 for mænd.

Det er dog muligt at gå på førtidspension (i en alder af 56,5 år for kvinder og 61,5 år for mænd), hvis man har indbetalt pensionsforsikringsbidrag i 37,5 år, eller hvis man bliver arbejdsløs 1,5 år inden man når førtidspensionsalderen.

Den faktiske pensionsalder i Østrig var i 2001 57,3 år for kvinder og 58,7 år for mænd. Den lave pensionsalder for mænd skyldes, at ganske mange får udbetalt invalidepension.
Cits.

Land	Faktiske pensionsalder	Lovpligtige pensionsalder
Belgien *	Ingen oplysninger	65 år
Bulgarien	Ingen oplysninger	Mænd: 63 Kvinder 60
Cypern *	~65	Ingen oplysninger
Danmark *	Mænd 64 Kvinder 61,5	70 år for tjenestemænd
Estland	Mænd ~68 Kvinder ~63	Mænd: 63 Kvinder 58,5
Finland	59,2 år	65 år
Frankrig	61,8 år	Findes ingen
Grækenland *	Ingen oplysninger	65 år
Holland	<65	65 år
Irland	Ingen oplysninger	65-66 år
Italien	oplysninger kommer	Mænd: 65 Kvinder: 60
Letland	Mænd: 60,56 Kvinder: 55,17	Mænd:61,5 Kvinder:59
Litauen	Ingen oplysninger	Mænd: 62 Kvinder 58
Luxembourg	Ingen oplysninger	65 år
Malta	Ingen oplysninger	61 år
Polen	57,1 år	Mænd: 65 Kvinder: 60
Portugal	Ingen oplysninger	65 år
Rumænien	Ingen oplysninger	Mænd: 62 Kvinder:57
Slovakiet	Mænd: 60 Kvinder: 55	60 år
Slovenien	Mænd: 59 år og 3 md. Kvinder: 55 år 5 md.	Mænd: 58 år under forudsætning af 40 års forsikringsperiode. Kvinder 54 år under forudsætning af 35 år og 3md forsikringsperiode
Spanien	62-63 år	65 år
Storbritannien	Ingen oplysninger	Mænd: 65 Kvinder: 60
Sverige	~65	65 år
Tjekkiet	Ingen oplysninger	Mænd: 62 Kvinder:57-61 (afhængigt af antal børn)
Tyskland	Ingen oplysninger	65 år
Ungarn	Ingen oplysninger	62 år
Østrig	Mænd: 58,7 Kvinder 57,3	Mænd: 65 Kvinder: 60
* Jf. særskilte bemærkninger vedr. offentlig/privat pensionsalder		